

HÍRADÓ

KÖNYVTÁRI

XL. ÉVF. V. SZÁM 1996. május

A Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár
dolgozóinak tájékoztatója

MIHEZ KEZDÜNK A PÁLFFY-PALOTÁVAL?

A Könyvtári Híradó idei 3. számában a szerkesztőség közölte azokat a dokumentumokat, amelyek tükrözik az Ötpacsirta utcai épület birtokbavételének folyamatát. A legfontosabbat azonban kifejejtette. Ez pedig az 1995. október 26-án tartott, szempontunkból joggal történelmileg nevezhető Fővárosi Közgyűlés 1306/1995(X.26.) számú határozata, amely a Pálffy-palota kezelői jogát ránk bízta, s hozzájárult ahhoz, hogy a Fehérvári utcai épületrészünk (a Zenei Gyűjtemény jelenlegi otthonát) eladva előteremtjük azt az összeget, amelyből reményeink szerint futja a felszámolás alatt álló Földmérő és Talajvizsgáló Vállalat tulajdonában lévő épületrész megvásárlására, majd az egész épület rendbehozatalára és átalakítására.

A Pálffy-palota ideítélésével egy hosszú ideje tartó vita dőlt el: új épületet a központi könyvtárak, vagy pedig a meglévők rekonstrukciója és bővítése? Rekonstrukció tehát, és nem új épület. A Pálffy-palota birtokbavétele - s tegyük hozzá, a szolgáltató ház idei elkészülte - lehetővé teszi, hogy konkrét lépéseket is tegyünk a központi könyvtár elhelyezésének ügyében, legalább a tervezési munkák megkezdésével, hiszen reális adottságokból indulhatunk ki. Először is tisztáznunk kell, mire is akarjuk használni a Pálffy-palotát, hogyan illeszkedik ez az épület a teljes rekonstrukcióba.

Most arra kell kérnem kollégáimat, lapozzák fel a Könyvtári Híradó 1988-ban megjelent 1., 3. és 12. számát. Az ezekben megjelent közlemények tartalmazzák az első gondolatokat arról, hogy a jelenlegi helyen miképpen lehetne megoldani a központi könyvtár elhelyezését. Azóta eltelt vagy nyolc év, s ezalatt nemcsak elképzeléseink érlelődtek, hanem lehetőségeink is bővültek. A koncepció további érleléséhez nagy segítséget jelentett W. Haije-Westendorp holland építésznő tervtanulmánya (akit érdekel, nálam megtekintheti, de talán érdemes lenne a Könyvtári Híradóban is közzétenni), a lehetőségek bővülését pedig éppen a szolgáltatóház akkor nem is remélt beruházásának közeli megvalósulása és a Pálffy-palota megszerzése eredményezte. Most elég legyen annyi, hogy távlatilag, az én személyes becslésem szerint 50 éves távlatban

(mások szerint jóval hamarább), a központi könyvtár valamennyi nyilvános szolgálatát, valamint teljes állományát, tehát a Zenei Gyűjteményét is, a Wenckheim-palota, a Revczky utca 3. szám alatt álló épület, s a Baross utca 18. szám alatt álló épület helyén emelendő toronyraktár fogja befogadni, a Pálffy-palotába pedig a munkahelyek kerülnek, valamint kiállító és rendezvényi terek. De mi lesz addig?

Addig a Zenei Gyűjtemény foglalja el a Pálffy-palota földszintjét és I. emeletét, az alagsorban közösségi terek lesznek, a legfelső két szintre (II. emelet és manzárd) pedig irodákat telepítünk. Tekintsünk bele e summás megállapítás részleteibe is. A szakmai program alapján, az érintett könyvtárosok, elsősorban a Zenei Gyűjtemény munkatársai alkotó közreműködésével Hegedűs Péter építészmérnök készítette el az épület rekonstrukciójának terveit. (Ld. a mellékelt alaprajzokat).

Pince

Vagy ha jobban hangzik így, hát alagsor. A meglehetősen nagy alapterületen (ugyanis az egész épület alá van pincézve) üzemi funkciók (kazánház, gázmérő, épületgépészeti berendezések, raktárak stb.) helyezkednek el. Az Ötpacsirta utcai frontra nyíló, korábbi étterem helyét egy nagyobb rendezvényi és kiállító tér, valamint egy büfé és klubhelyiség fog-

lalja el. A kettéválasztást - praktikussága mellett - az eltérő boltozás indokolja. Az előtérből ide nem vezet le lépcső; megközelíteni az udvarról egy nyilvános forgalmú lépcsőn, az épület középpontjában tekergő, szolgálati célú csigalépcsőn és a kapualjból induló lifttel lehet. Így tehát az épület egyéb részeiről függetlenül is működhet ez a nyilvános tér, de a szükséges belső kapcsolatok is megvannak.

Földszint

A földszint forgalma megszervezése szempontjából két igen előnyös megoldást javasolt a tervező. A közönséglift, amely jelenleg a földszintről indul, megáll a kapualjban, tehát az utca szintjén is. Ezáltal a nehezen járók is könnyen használhatják a könyvtárat, s a függőleges anyagforgalmat is kiszolgálja; így sikerült egy külön teher- vagy szolgálati liftet megtakarítani.

A másik változtatás tulajdonképpen az eredeti állapot visszaállítása: megszűnik a földszintről a pincébe kanyarodó lépcső. Ezáltal megnyerjük ruhatár céljára a fogaldótérhez egyébként nem kapcsolódó helyiséget, továbbá maga a fogadóövezet is megnövekszik annyira, hogy elhelyezhető lesz itt a Zenei Gyűjtemény kölcsönzési nyilvántartása.

Az épület legszebb terében a Zenei Gyűjtemény tájékoztató apparátusa és szolgálata helyezkedik el. Ugyancsak ezen a szinten kapnak helyet a zenei könyvtárosok munkahelyei is, az igazgatói iroda közel a nyilvános terekhez. A kerti szárny végén egy gondnoki lakás található, amely azonban vendégszobaként is funkcionálhat.

Félemelet

A félemelet nem terjed ki az egész épületre, hanem csak a főtömeg magjára és a kerti szárnyra. Az előbbibe néhány szociális helyiség kerül, az utóbbiba pedig a Zenei Gyűjtemény raktára, amely közvetlenül is megközelíthető a fölötté lévő olvasói övezetből. Ha úgy tetszik, akár szabadpolcos raktárként is működhet.

I. emelet

Ezen a szinten hosszú töprengés, sok szakmai vita után a zenei könyvtárosok és az építészek együttes erővel nagyon jó megoldást találtak. A három alapvető dokumentumfajta - könyvet, kottát, hangzó

anyagot - három külön térben helyezik el ugyan, de ugyanabból az elosztó övezetből lehet megközelíteni őket. Ez megengedi azt is, hogy az olvasó a kiválasztott anyagot vagy a lehallgatóhelyek, vagy a könyvek szabadpolcos terében együttesen is használhassa. Egyébként a helybeli zenehallgatáshoz leginkább a kispartitúrákat szokták igénybe venni, ezek pedig szabadpolcon lesznek hozzáférhetőek a hangzó anyagok tere és a könyvolvasó között lévő szobában.

Lényeges változást jelent az eddigi szolgáltatási rendhez képest, hogy a teljes könyvvállomány szabadpolcra kerül. S a hangzó anyagok borítóit, tokjait is szabad polcra lehet helyezni a válogatás megkönnyítése végett. Ki tudja, talán még a hangzó anyagok kölcsönzését is sikerül bevezetni. Ez utóbbinak azonban mindenekelőtt anyagi feltételei vannak, hiszen a Zenei Gyűjteményben csak a többes példányok kölcsönzése jöhet szóba.

A kották gyűjteményéhez egyelőre továbbra is zártpolcos rendben lehet hozzáférni, ugyanis a tapasztalatok szerint a zene iránti rajongás még a morális korlátokat is ledönti. Ám semmi akadálya annak, hogy a tempora et mores változásával a kották is szabad polcos állományává váljanak.

A hangzó anyagokat vagy a stúdió könyvtárosa teszi fel a hallgató számára a megfelelő csatormán a szabadpolcos könyvvállomány mellett asztalokhoz és a lehallgatóhelyek övezetében lévő két ovális asztalhoz, vagy - a kutatóhelyeken - maga a használó kezeli a technikai eszközöket. S kilátás van arra, hogy japán kormánysegéllyel sikerül a szükséges berendezéseket beszerezni és felszerelni.

II. emelet és manzárd

Erről a két szintről nem lehet sokat mondani. Egy központi elosztó tér köré fűződnek a tetszés szerint kialakítható irodák a főépületben, a kerti szárnyban pedig lehetőség nyílik szerelhető válaszfalakkal tagolni az egységes teret. Megemlítendő, hogy a második emeleten lesz egy 70 m²-es tanterem. Mindkét szinten lesz az előtérből nyílóan egy-egy teakonyha, de igény szerint a kerti szárnynak a lépcsőház felé eső falára támasztva is kialakítható egy-egy teakonyha e két szinten, ahogyan az a zenei könyvtárosok számára történt a földszinten.

*

Ez az engedélyezési terv tartalma, amit ez év március végén benyújtottunk a különféle illetékes hatóságokhoz. Időközben szerződést kötünk a tervezőkkel a kiviteli tervek elkészítésére. Amíg az engedélyezési folyamat és a tervezési munka folyik, addig megpróbáljuk eladni a Fehérhajú utcai épületrészünket. Ha ez sikerül, a kiviteli tervek alapján kírjuk a tendert az építő vállalatoknak a munka elvégzésére, s még ebben az évben megkezdődik az épület rendbehozatala és átalakítása. Számolnunk kell azonban azzal, hogy a kivitelezés több szakaszban történik. Először nyilván a tetőt kell rendbetenni. Utána az épületgépészetre kerülhet sor, és mindenképpen a Zenei Gyűjteményt befogadó terekre. (Egyébként ezek a terek azok, amelyekben érvényesíteni kell a műemléki követelményeket. Még nem említettem, de hiba lenne megfeledkezni arról, hogy Ybl Miklós tervezte a palotát gróf Pálffy Pálné részére. Az épület építéstörténete és műemléki leírása külön kötetet tesz ki; az iránta érdeklődők forduljanak hozzám. Azután már jórészt saját erővel hozhatjuk rendbe a két felső szintet. Az utolsó fázis a homlokzatok, a kert és az udvar rendbetétele.

Mihelyst a Fehérhajú utcai épületet eladtuk, a Zenei Gyűjtemény kottatára kiköltözik az Ilka utcai helyiségünkbe, ahol továbbra is a használók rendelkezésére áll. A központi könyvtár valamelyik épületében pedig a zenei könyvtárosok megkezdik a zenei könyvállomány számítógépes adatbázisának felépítését és a szabadpolcos elhelyezésre való felkészítését.

Nagy és hosszú munka lesz a Zenei Gyűjtemény új otthonának kialakítása. A rendszeres használóktól is megértést kíván a szolgáltatások újabb, átmeneti korlátozása. Biztos vagyok azonban abban, hogy a végeredmény mindenki kedvére lesz.

Papp István

A Pálffy-palota kívülről ...

„TESSÉK MONDANI, VAN ITT OLYAN, HOGY...?”

E szavakkal kezdődő kérdéssel sűrűn találkozok az a könyvtáros, aki a szociológiai olvasóteremben ügyel. A mondat befejeztével aztán kiderül, hogy az „olyan” az pont „itt” keresendő és találandó. Az azonban, hogy az olvasó és a kérdés sokszor bizonytalan, azt jelenti, nem igazán tudják az olvasók, és néhanapján a kollégák sem, mit kereshetnek, találhatnak és kaphatnak a szociológiai olvasóteremben.

Amióta a tanterv része lett a középiskolákban a társadalomismeret és megszorodott azon felsőoktatási intézmények száma, ahol valamilyen szinten szociológiai oktatás folyik, szemmel láthatóan megnőtt a szociológiai irodalom iránti kereslet. Számos új foglalkozás és hivatal nyert polgárjogot, amelyek valamilyen csatormán előbb-utóbb kapcsolatba kerülnek a szociológiai gyűjteménnyel. Akik hivatásukból eredően keresnek a gyűjteményben, azoknak természetes, hogy a szegénységről, a pályakezdő munkanélküliekről, a nők helyzetéről a munkahelyen, a lakótelepi közösségek konfliktusairól vagy egy posztmodern regény befogadásvizsgálatáról nálunk keresnek irodalmat. Számosan azonban nem jutnak el ideig. Mert föl sem merül bennük, hogy amit keresnek az „SZOCIOLÓGIA”. Hiszen az egy tudomány! Ez is egy igazság! - meg az is, hogy alig akad fogalom a társadalom, az egyén és közösség valamint a környezet viszonyában, amire adatbázisainkban keresni ne lehetne.

Ezt a keresést végezheti az olvasó maga - segítségünkkel, vagy anélkül, ha megbarátkozik a számítógéppel. Kérésre készítünk egyszeri irodalomkutatást, vagy megadott témában folyamatos témafi-

gyelést. Mindkettő készülhet a magyar és az idegennyelvű adatbázisaink alapján.

Alljon itt néhány példa arra, mihez tud segítséget nyújtani ez a gyűjtemény. Fiatal fiú keresett általában információkat arról, milyen vállalkozások működnek és milyen sikerrel Pest megyében. Alig fél óra alatt pontosan fölmérte a magyar szociológiai adatbázis segítségével, hogy melyik település a legalkalmasabb igény, infrastruktúra és munkereő szempontjából az általa tervezett kis pékség beindítására. Járt már itt pedagógus, aki a „félkarú rablók” fogságába esett tanítványai megmentésére keresett irodalmat a játékszenvedélyről. A ma oly divatos ügynöki munkáról szóló irodalom, a tapasztalat szerint, kézről-kézre terjed. Sok példa van arra, hogy a közigazgatásban dolgozók gyors tájékoztatást kémeek egy városfejlesztést, vagy bizonyos lakóközösséget érintő ügyben.

Mint a példák mutatják, nagyon színes a paletta. Az általános kérdéstől a részproblémáig próbáljuk megválaszolni a kérdéseket. Azokat a kérdéseket, amelyeket az esetek többségében a könyvtárosoknak kell „lefordítani” és az olvasót elkalauzolni a szociológiai gyűjteményben.

Végül néhány gyakorlati tudnivaló. A magyar és idegennyelvű szociológiai adatbázis, a Sociofile (nemzetközi adatbázis) és a Nemzeti Periodika Adatbázis a szociológiai olvasóteremben szabadon használható. A lekeresett irodalom kinyomtatása és minden, már előbb említett szolgáltatás, térítésköteles.

Bíró Edith

a Szociológiai dokumentációs osztály munkatársa

A FSZEK MAGYAR ÉS KÜLFÖLDI SZOCIOLÓGIAI INFORMÁCIÓJÁNAK SZAKFELOSZTÁSA ÉS TÉMAKÖREI

- A A szociológia általában. A szociológia tárgya, elméleti kérdései, határtudományokkal való kapcsolata. Szociológiai iskolák. Általános enciklopédiák, bevezetők, szöveggyűjtemények.
- A. 01 A szociológia módszerei. Kutatási és elemzési technikák (kérdőívek, adatgyűjtés, skálák, stb.)
- A. 02 A szociológia tudományszervezési kérdései. Konferenciák, ankétok (általános, átfogó témájúak). A szociológia oktatása. A szociológia helyzete egyes országokban.
- A. 1 A szociológia története. Egyes szociológusok munkásságára vonatkozó irodalom.
- B Társadalmi fejlődés, társadalmi változás (reform, forradalom, stb.) Modernizáció. Történelem-filozófia. Civilizáció.
- B. 01 Jövőkutatás, előrejelzés, tervezés.
- B. 02 Társadalomtörténet általában.
- B. 1 Tudományos-technikai fejlődés. Új technológiák. Mikroelektronika és társadalom.
- B. 2 Fejlődő országok, harmadik világ.
- C Társadalmi struktúra, társadalmi rend, társadalmi rendszer, társadalmi csoportok, osztályok, rétegek és az ezekre vonatkozó elméletek. Mobilitás. Egyenlőség, egyenlőtlenség. Elit általában.
- C. 1 Munkások. (Ipari dolgozók)
- C. 2 Parasztság. (Mezőgazdasági dolgozók, mezőgazdasági népesség)
- C. 3 Polgárság. Értelmiség. Középrétegek. Vállalkozók.
- C. 4 Etnikai csoportok. Nemzetiségi, vallási és egyéb kisebbségek.
- C. 4. 1 A cigányság helyzete.
- D A szervezetek szociológiája (Szervezetelmélet, szervezetek általában, szervezetek struktúrája.) Egyesületek. Intézmények.
- D. 1 Politikai szociológia. Politikai elméletek. Állam. Hatalom. Hatalmi elit. Nemzetközi kapcsolatok. Pártok. Politikai és társadalmi mozgalmak. Politikai attitűd, magatartás. Politikai tudat.
- D. 1. 1 Közigazgatás. Bürokrácia. Helyi politika. Önkormányzatok.
- D. 2 Jogszociológia. Jog. Jogászok. Jogtudat. Jogi szabályozás. Törvényhozás.
- D. 3 Katonaszociológia. (Háború, béke, fegyverkezés, leszerelés.) Hadsereg. Katonák.
- D. 4 Tudományszociológia, tudományszervezés. Tudományos kutatók.
- E Településszociológia. Tér és társadalom általában. Humánökológia. Regionális kutatások, területi elemzések. Területfejlesztés. Területi különbségek. Agglomeráció. A helyi társadalom általános kérdései. Településtörténet.
- E. 0 Környezetvédelem. Környezetszennyezés. (Ezzel kapcsolatos társadalmi és politikai mozgalmak).
- E. 1 Városszociológia. Városi társadalom. Urbanizáció. Lakáskérdés. Lakótelepek.
- E. 2 Faluszociológia. Tanyák. Mezőgazdasági terület. Helyi társadalom a faluban.
- F Gazdaságszociológia. Gazdasági elméletek, gazdaságpolitika, gazdasági rendszer, gazdasági szerkezet, gazdasági változások (fejlődés, növekedés, válság). Tulajdonviszonyok. Elosztás. Munkaerőhelyzet, foglalkoztatottság. Munkanélküliség. Vállalkozás. Piac. Gazdasági szervezetek. Pénzügyek.
- F. 01 Vezetés. Szervezés. Bérezés. Gazdasági vezetők. Munkaügyi viszonyok.
- F. 02 Munkaszociológia. Foglalkozások. Munka. Munkakörnyezet, munkahely, munkaidő. Munkalélektan. Ergonómia. Munkaegészségügy.
- F. 1 Ipari szervezetek. Üzemszociológia. Vállalat.
- F. 2 Agrárszervezetek, agrárszociológia. (Tsz, állami gazdaság, háztáji gazdaság, stb.).
- F. 3 Szolgáltatás. Kereskedelem. Közlekedés, szállítás. Távközlés. Infrastruktúra.
- G Demográfiai tényezők és folyamatok. Népesedésmélelet, -politika. Népesség. Migráció. Ki- és bevándorlás.

- G. 0 Szexuális magatartás. Nemi szerepek. Házasság. Válás. Család. Rokonság. Életkorok, nemzedékek általában.
- G. 1 A nők helyzete.
- G. 2 Ifjúság, gyermekkor.
- G. 3 Öregek helyzete.
- H. 1 Életszínvonal, jövedelem, fogyasztás, háztartás.
- H. 2 Életmód, életminőség, életstílus.
- H. 21 Szabadidő. Szabadidő tevékenységek. Időmérleg. Pihenés. Sport.
- I. 1 Szociográfia. Irodalmi szociográfia.
- I. 2 Néprajz. Etnográfia. Etnológia. Szociálanropológia. Kulturális antropológia. Folklór. Népi kultúra.
- J Társadalmi problémák általában. Szegénység. Depriváció. Menekültügy. Hajléktalanok. Világproblémák (túlnépesedés, stb.) Katasztrófák.
- J. 01 Szociálpolitika. Jóléti állam. Szociális munka. Szociális gondozás. Szociális munkások. Szociális intézmények. Társadalombiztosítás. Juttatások.
- J. 02 Egészségügy szociológiája. Orvosok, egészségügyi dolgozók. Betegség, betegek. Fogyatékosok. Egészségvédelem. Egészségügyi intézmények.
- J. 1 Deviáns magatartás általában. Alkoholizmus. Kábítószerfogyasztás. Neurózis. Elmebaj. Öngyilkosság.
- J. 1. 1 Bűnözés (Fiatalkori bűnözés). Büntetés. Börtön. Kriminológia, viktimológia.
- K Társadalmi tudat. Ideológia. Társadalomfilozófia. Filozófusok. Tudat. Ismeret, tudás. Tudásszociológia.
- K. 01 Erkölcs, etika
- K. 02 Érték, értékrend
- K. 1 Vallás. Egyház. Papság. Vallásos magatartás. Szepták.
- L Szociálpszichológia. Egyén és társadalom. Interperszonális kapcsolatok. Szerep. Viselkedés. Attitűd. Előítélet. Elidegenedés. Kiscsoportok, csoportdinamika. Pszichiátria. Szociobiológia. Szocializáció.
- M Pedagógia, nevelés. Oktatás, képzés. (Oktatási rendszer, oktatási intézmények. Felsőoktatás. Felnőttoktatás.) Pedagógusok (tanárok, óvónők, stb.) Tanulók, diákok.
- N A kommunikáció elmélete. Jel, jelentés, szemiotika.
- N. 01 Művelődésszociológia. A kultúra átfogó elméleti kérdései.
/Elit - és tömegkultúra, szubkultúra, stb./ Művelődési szokások.
Művelődéspolitiká, - gazdaság. Művelődési intézmények. Művelődési mozgalmak, közösségek.
- N. 02 Művészetszociológia. Esztétika. Művészek. Művészeti befogadás.
- N. 1 Nyelvszociológia. (Két- és többnyelvűség kérdései.) Szöveg.
- N. 2. 1 Tömegkommunikáció általában. Tömegkommunikációs eszközök. Sajtó, rádió, televízió, film videó, stb. Tömegkommunikációs fogyasztás (eszközök és közönségük.)
- N. 2. 2 Közvélemény, közvéleménykutatás. Véleményformálás, propaganda. Reklám.
- N. 3 Irodalomszociológia. Írók. Irodalom és társadalom. Irodalom és közönség. Olvasás, könyv, könyvkiadás, könyvtár.
- N. 4 Színház (Színház és közönsége.) Színészek.
- N. 5 Zene (Zene és közönsége.) Zenészek.
- N. 6 Képző- és iparművészet. Múzeumok és kiállítótermek. Építészet. Fotóművészet. Szocióforó.

ADATOK ÁTADÓK

Aranyozott kovácsoltvas nemesi címer, tükörfészes kandalló előtt, neobarokk íróasztalon IBM-klónPC, Hewlett Packard printer: stflusok ütközése a látványban és a szavakban egyaránt. A Budapest Gyűjtemény patinás olvasótermében azonban alighanem meg kell barátkoznunk a tárgyak és a korhangulatok e merőben új párosításával. Hamarosan nyilvános szolgáltatásba és az érdeklődők közvetlen használatába kerülnek ugyanis helyismereti adatbázisaink, a terem egyik (eleddig) nyugodt szögletében elhelyezendő technikai eszközök segítségével.

Adatbázisokról beszélhetünk, többes számban, hiszen a kurrens sajtóadatbázis építése mellett számítógépes eszközökkel folynak a Budapest történetének bibliográfiája 1950-1980 című retrospektív feldolgozás munkálatai is. Az előbbiben mintegy tizenegyezer cikk-, esemény- és adattári tétel található, körülbelül még egyszer ennyi segéd

rekord (nevek, tárgyszavak stb.), adatkapcsolati hálójába fonva. Az utóbbi jelenleg huszonkétezer sajtópublikáció bibliográfiai alapeírását tartalmazza, tárgyszavazásuk, témaköri besorolásuk pedig folyamatosan történik.

A könyvtárhálózat számítógéppel rendelkező egységeinek érdeklődésére egyelőre inkább az 1991-től kezdődő időszakot bemutató kurrens Budapest-adatbázis tarthat számot. Ennek telepítésére és rendszeres frissítésére a könyvtár többi sajtófejlesztésű adatbázisaihoz hasonló módon, rövidesen lehetőség nyílik. Óvatosságra kell azonban intenünk azokat, akik esetleg az adatbázis helyi kiegészítését tervezik, például a kerületi sajtótermékekkel. Egy ilyen, egyébként nagyon is indokolt gyűjtőkörű bővítés ugyanis információtechnológiai buktatókat rejt magában: a helyben felvett új tételek, nevek, tárgyszavak stb., ha azokat időközben párhuzamosan a Budapest Gyűjtemény mun-

Helyismereti Adatbázis		5
Tartalmi visszakeresés adatai		
Témaköre B ÉPÜLETEK, ÉPÍTÉSZEZET	ETO C	
D Tárgyszava		
E Személyről	F Testületről	
G Objektumról	H RÓBERT KÁROLY KÖRÚT?	
I Kezdeti idő	J Záró idő	

Enter, PgDn-Következő PgUp-Előző F9-Expand F2-Keresés ESC-Kilépés

katársai is rögzítik, menthetetlenül, pontosabban csak komoly többletmunkával javíthatóan duplikálódnak, és ez ronthat az adatbázis minőségén. (Az ideális, egyben távlatilag meg is célzandó megoldás a könyvtári és a számítógépes hálózat egybeesésének biztosítása és a forrásdokumentumok felparcellázásán alapuló osztott feldolgozás lenne.) Mit tartalmaz az adatbázis, hogyan használható

könyvtárainkban? Természetesen elsősorban Budapesttel kapcsolatos helyismereti kérdések megválaszolásához nyújthat segítséget a mintegy háromszázötven sajtótermékből - folyóiratokból, tudományos és szakperiodikákból, hírlapokból - válogatott cikkek, tanulmányok adatainak közlésével. Ha egy publikáció tartalma - főleg napilapok vagy MTI híradások esetében - egyetlen esemény-

leírásra szűkíthető, akkor arról **bibliográfiai** tétel helyett időrendi elrendezésbe sorolódó **kronológia** tétel készül. Mindkét adattípusra közös tartalmi feltárórendszerrel kereshetünk. A tételek egyrészt a korábbi nyomtatott bibliográfiák tárgyköreit idéző átfogóbb témarend, másrészt célirányosabban, a tárgyszavak felől közelíthetők meg. Külön-külön adatmezőkben - póriasabban: ablakokban - tallózhatunk a cikkekben tárgyalt személyek, testületek, objektumok (szobrok, házak, egyéb létesítmények) nevei, a földrajzi nevek (kerület, utca, házszám), valamint a fogalmi tárgyszavak és a tárgyidő dátumai között.

Sajátos további szolgáltatás az **adattár**, ahol az összekötött névtételek láncolatán navigálva olyasféle kérdésekre kaphatunk választ, hogy például hol található egy bizonyos épület, annak ki volt a tervezője, az utóbbinak milyen további alkotásai vannak (az adatbázisban feltárva), ez újabb épületekben milyen intézmények működtek az idők során, kik voltak nevesebb lakói, díszíti e szobor stb. A játék több bemeneti ponton is elkezdhető. Nem kívánunk persze újabb Budapest lexikont létrehozni - bár a mai cikkekből nyert friss információkból épülő adattár valóban annak folyamatos kiegészítését is jelenti -, inkább a hagyományos bibliográfiáink ismeretgazdag annotációit kívántuk átmenteni egy, az eszköz kínálta lehetőségeket jobban kihasználó eljárással.

Amelyik könyvtárunkban már működik valamilyen **TEXTAR** alapú rendszer, ott nem lesz nehéz

megszokni a Budapest-adatbázis kezelését. Mégis, mivel a fejlesztés során az eddigieknél összetettebb alkalmazás jött létre, a nyilvános használatba adást megelőző tartalmi-formai ellenőrzéssel egyidejűleg elkészítjük a használatot megkönnyítő írásos segédleteket is. Ha pedig az egyes régiók jelzik, hogy hány helyütt és hol kívánják telepíteni az adatbázist, közösen megszervezhetünk néhány bevezető jellegű gyakorlati foglalkozást az ott dolgozó könyvtárosok számára.

Egyes megátalkodott filozofok szerint egy jól szerkesztett bibliográfia van olyan izgalmas olvasmány, mint egy kalandregény. Ha a számítógép képernyőlapjainak váltogatása más természetű élmény is, mint egy nyomdafestékszagú kötet lapozgatása, azért bízunk benne, hogy adatbázisaink, amellet, hogy informatívak, képesek tükrözni a feldolgozott időszak jellegadó folyamatait, a város főbb vonásait, mindennapi életének hangulatát is. Egyébként már most is érdekes lehetőség kínálkozik az 1950 és 1980 közötti valamint az 1990 utáni adatbázisok összevetésére, egyebek közt szöveganyagok - némi nagyképűséggel szólva - számítógépes szóstatistikai elemzésével: egyes kifejezések, szótövek (pl. lakásép-, munkás-) előfordulási arányai egyszerre vetnek fényt az adott korszak tényleges viszonyaira és a sajtónyilvánosság pillanatnyi állapotait is tükröző ideológiai tartalmakra.

Sándor Tibor

Budapest-adatbázis

Szepesi Attila

7 milliárdos akcióközpont / Szepesi Attila. - Ill. == Ingatlanpiac. - 6 : 24 (1994), 16.

rendőrség; tűzoltóság; irodaház
1994-1997

Róbert Károly körút (XIII. kerület); Teve utca (XIII. kerület); Váci út (XIII. kerület)

Budapest. Rendőr-főkapitányság; Magyarország. Országos Rendőr-főkapitányság; Magyarország. Tűzoltóság Országos Parancsnoksága
Finta József

Témakör: Épületek, építészet

1/ 15 / 9
F5-Előző F6-Következő ESC-Kilépés

Analitika

AHOJ PRÁGA!

Odaútban, a vonaton még nem gondoltuk, hogy kétszeresen is a kikeletet vissziük Prágába: velünk együtt érkeztek meg ugyanis az első, nyáriasan meleg tavaszi napok; másrészt öt év óta szerény, kétfős csapatunk volt az első „csoport”, amely a prágai Városi Könyvtár meghívására négy napot tölthetett el a cseh fővárosban. Szállásunk - a könyvtár vendégszobája - a történelmi Belváros kellős közepén volt, ötpercnyi sétára Prága (szerintünk) lehangulatossabb terétől, az Óvárosi tértől.

Az első három napra szervezett programjaink sokszínűek és meglehetősen szorosak voltak. Jártunk a luzsini - minket leginkább a kelenföldi könyvtárra emlékeztető - nagy könyvtárban. Meglátogattunk egy csöpp kis családi könyvtárat, amelyet minden szellemi megerőltetés nélkül át tudunk volna képzelni Budapest bármelyik kerületébe. Megcsodáltuk a Klementinumban a Nemzeti Könyvtár történelmi hangulatot árasztó olvasótermét és - a „közönséges” turisták számára láthatatlan - csodálatos kódexgyűjteményét, amelynek egyik darabját éppen ottjártunkkor vittek CD ROM-ra. Két kedves kollégina - akiket szeptemberben a FSZEK lát majd vendégül - elvitt minket egy magánkönyvtárba, a Regula Pragensisbe, amely egy kb. 90 m²-es lakótelepi lakásban működik. A könyvtárnak mintegy 300 olvasója van, jelentős gyűjteménnyel rendelkezik a hazai szamizdat irodalomból és az INTERNET-en keresztül kapcsolatban áll a világ több nagy könyvtárával, pl. a Library of Congress-szel is. A Városi Könyvtárban bekukkantottunk egy közös, hálózati szintű könyvrendelésre. Megnéztük az átalakítás előtt álló könyvtár még működő részlegeit, s hivatalos programjaink lezárásaként fogadott, vendégül látott minket a könyvtár igazgatónője is.

Vendéglátóink két estére is szerveztek számunkra kulturális programot. Első alkalommal az Image Theatre érdekes, zenés pantomim-estjét néztük meg; másodsor pedig a szó szerint a szomszédunkban lévő bábszínház előadásában élvezhettük Mozart Don Giovannijának humoros elemekkel bőségesen tarkított változatát. A fennmaradó időben meghívóink mindent elkövettek, hogy a lehető legtöbb megismerkedjünk Prága nevezetességei közül. Egyik délelőtt a Hradzsínba és a Strahov Kolostorba kalauzoltak el minket (csak a két látnivaló-komplexum felületes megtekintése szerintünk kb. két napot igényelne). Kirándultunk Vysehradba, felkerestük a Nemzeti Temetőt. Sétáltunk a Zsidó Városrészben, a Vencel téren, és a Moldva „budai” oldalán lévő Kisvárosban. Többször sétáltunk át a leírhatatlan szépségű és hangulatú, utcai árusokkal és zenészekkel zsúfolt Károly-hídon; jártunk Prága Velencéjén, a Kampán. S ahányszor csak lehetőségünk volt rá, elvegyültünk az Óvárosi téren a híres Óramű, az Orloj előtt óránként vidáman gyülekező, nemzetközi turista- és diákcsoportok közé. Akik már jártak Prágában, gondolom, egytértenek velünk: városnéző sétáinkon a legfőbb gondot annak eldöntése okozta, hogy melyik épület előtt ne álljunk meg. Természetesen tudtuk, hogy ennyi idő alatt nem nézhetünk meg „mindent”. Ezért az utolsó, Prágában töltött napon azokra a helyekre mentünk vissza, amelyek e rövid idő alatt a legjobban a szívünkhöz nőttek. Gyöngyösrű voltál Arany Prága, köszönjük, hogy láthattunk.

- First visit? - kérdezték tőlünk megértően vendéglátóink, látva ámuló pillantásainkat. Igen, az első látogatásunk Prágában, feleltük. És csak magunkban tettük hozzá: de reméljük, nem az utolsó.

Berta Éva

EZ TÖRTÉNT

Április 24-én az MKE Közkönyvtári Egylete szervezésében a Könyvtári törvényről beszélgettek az érdekeltek. Kora délután került sor az Egylet által meghirdetett Könyvtári Görbe tükör pályázat díjkiosztójára.

Május 8. 10 órakor került sor az első műhelybeszélgetésre az intézmény vezetői és a dolgozók között. A téma: az intézmény stratégiája volt. A következő beszélgetésre ősszel kerül sor.

Május 15. A családi könyvtáros műhely tagjai ellátogattak a Sziget Klubba, ahol: A drog csábításáról és veszélyeiről beszélgettek a Klub munkatársaival.

Legközelebbi összejövetelünk június 1. (szombat) a Szentendrei Megyei Könyvtárba látogatnak el. Minden érdeklődőt szeretettel várunk egy kötetlen könyvtárlátogatásra.

Május 15-én nyílt a Budapest Gyűjtemény kiállítása...

Május 16. Folytatódott a „Honfoglalás kori játszóház” a Gyermekkönyvtári műhelyben. Most süveget és fíjat készítettek a résztvevők.

Talán két évvel ezelőtt, egy szakállas úr kereste a könyvtár vezetőjét. Elmondta, hogy festőművész, és szeretne a könyvtárban dolgozni. A folyóiratolvasó ablakából nagyon jó a rálátás a szépen felújított Szent László templomra, és ezt a látványt szeretné megörökíteni a vásznon.

Sáfár Pál ezután többször jött, mint eddig, és nem gyermekeit hozta a könyvtárba, hanem festőállványát és ecseteit.

A reggeli és déli verőfény, és az esti lámpafény is ott találta az ablak mellett, amint elmélyülten dolgozik. Szent László templom külső és belső képe, árnyas park padjai mind ismerősek a kőbányai lakosságának, hiszen Sáfár Pál itt, a főváros X. kerületében él és dolgozik.

Alkotásait május 2 és 25. között tekinthették meg az ARTOTÉKÁ-ban.

A FÖLD NAPJA KŐBÁNYÁN

Április 20-án állatkertté változott a Kőbányai Gyermekkönyvtár. A Föld napja alkalmából kisállat bemutatót rendeztünk a gyermekek számára. Nemcsak nézni, de kézbe venni is lehetett az egereket, a patkányokat, a gekkókat, a békát. A gyerekek boldogan dédelgették a kismacskát és a kisnyulat, érdeklődve és félelemmel telve figyelték a madárpókokat. A könyvtár megszokott csendjét sikongatás és gyermekkacaj verte fel, ha valaki megijedt egy-egy állat hirtelen mozdulatától.

Később, amikor a kis jószágok már kellően kifáradtak, a gyerekeket leültettük és meghallgathatták Zsoldos Árpád előadását. A Madártani Intézet ornitológusa képes beszámolót tartott a madarak életmódjáról, saját diaképei segítségével. Megtudhattuk, hogy milyen a madarak tolla, hogy milyen különbözőek a tojások, és hogy milyen fészket készítenek. Néhány madár a hangját is bemutatta nekünk. Az előadás nem tudományos szintű volt, hanem igazán a gyerekekhez szólt, hiszen az előadó évek óta vezeti kisiskolásoknak a „Madár-sulit”.

Ez a rendhagyó könyvtári nap olyan sikeresnek bizonyult, hogy a 158 résztvevő megígértette velünk, hogy jövőre is lesz ilyen „állatsimogató nap”, ahogy ők nevezték.

Köszönet érte az előadónak, Zsoldos Árpádnak, kollegánknak, Vazinay Máriának és családjának, akik a 28 állatot kölcsönadták egy napra a könyvtárunk.

Fogarasi Erzsébet
gyermekkönyvtáros

1950-ben - a "szocialista város-politika" jegyében - Budapesthez csatolták a fővárost körülvevő falvakat és városokat. Nagy-Budapest létrehozásával e települések nemcsak önállóságukat veszítették el, hanem sajátos, egyéni arculatukat is. Így lett a csendes nyaralótelepek és a lüktető iparvárosok sokszínű világából egy homogén, lakótelepekkel teletűzdelt peremkerületi zóna. Kiállításunk - amely válogatás egy előkészületben lévő könyv anyagából - először vállalkozik arra, hogy bemutassa az eltemetett *másik Budapest* egykori világát, a kerületi helytörténeti múzeumok és a Budapest Gyűjtemény anyagainak felhasználásával.

A MÁSIK BUDAPEST

KIÁLLÍTÁS AZ ELŐ(D)VÁROSOKRÓL

A KIÁLLÍTÁS
1996. MÁJUS 16-TÓL
A FŐVÁROSI SZABÓ ERVIN KÖNYVTÁR
KÖZPONTI ÉPÜLETÉBEN
TEKINTHETŐ MEG.

(Bp., 1088 Szabó Ervin tér 1.)

Lukács Tibor ünnepélyes köszöntője: MARIKA!

Az élet már csak ilyen. Aki munkára adja a fejét (és közben vele rendkívüli esemény nem történik) annak egy szép napon eljön a pihenés ideje. A munkakönyved nem túlzottan olvasmányos. Mindössze ez szerepel benne: Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár, belépett 1958. szeptember 2. Ez 38 év munkaviszonyt jelent egy munkahelyen. E hosszú időszak méltatása, minősítése nem az én feladatom, de úgy gondolom ezt a közel 40 évet nem lehet egy kellemes pihenést kívánva letudni. Úgy érzem mind a könyvtár, mind az osztály jól felkészült, sokoldalú vezetőt veszít. Ugyanakkor egy érző szívű, segítőkész embert, akit minden problémával meg lehetett keresni. Magánjellegű gondokat is segített megoldani, tanácsot adott. Egy dologban nem ismert tréfát, nem volt pardon a minőségben. Figyelt arra, milyen munkát adunk ki a kezünkből. Ha valami nem sikerült, nem torkolt le minket, hanem segített a hibát kijavítani. Szigorú csak igazából önmagához volt. Feladatai megoldására kevés volt a 8 órás munkaidő, nem egyszer 1-2 vagy 2-3 órával túllépte. Még táplálkozásra is sajnálta az időt. Sokat vállalt, túl sokat, még többet teljesített. Ezt más nem csinálta volna. E küzdelmes pálya egy szakaszában tanulókkal is foglalkozott, végtelen türelemmel. E folyamat gyümölcsként, sport nyelven szólva, van 3 saját nevelésünk. Fáradhatatlan, szívós, erős akaratú embertől köszönünk most el, akit a láz meg a betegség sem gátolt feladatai elvégzésében.

Köszönjük neked azt a rengeteg szeretetet, emberséget, toleranciát, amiben részesítettél minket. Kívánunk neked hosszú, boldog nyugdíjas életet, hogy kárpótolni tudd a családotod azért a rengeteg plusz óráért amivel megrövidítetted őket!

Marikának nyugodt, megérdemelt pihenést kíván a Híradó Szerkesztősége (is).

MEGKÉRDEZTÜK

..., hogy mit kell tudni az 1996. évi üdülési segélyekről

Az ideai üdülési segélyezéshez a nagycsaládosok és a gyermekeiket egyedül nevelők névsorát legkésőbb 1996. június 15-ig kérjük leadni az intézményi Szociális Bizottság részére.

FELHÍVÁS

Felhívom kollégáim figyelmét, hogy Balatonalmádiban, a Pedagógus Üdülőben június végéig és augusztus közepétől október végéig lehet jelentkezni.

Egy fő/hét 9.100. -Ft. félpanziós ellátással.

Az üdülő telefonszáma: 06-88-338-518

Vass Éva

*

SZEMÉLYI HÍREK

Áthelyezés

Erdélyi Boglárka a KESZ-ből a VII/1-be, képesítéskülső könyvtárosnak.

Kilépő

Budinszky Jenő osztályvezető, Könyvkötészet és sokszorosító.

Újszülött

Csáki Andreának (Üzemfenntartási osztály) Gábor László nevű gyermeke született. A szülőknek és a babának jó egészséget kívánunk!

ESEMÉNYNAPTÁR

X/4-es gyermekrészleg

Június 6-án, 10-én és 13-án délelőtt 10 órakor „Tanár úr kérem” c. tréfas tanévzárás foglalkozás.

Június 23-án vasárnap a Szent László Napok rendezvénysorozatának keretében kiállítás nyílik az Artotékában „Szent László palástja alatt” címmel a korabeli Magyarországon együttélő népek irodalmából és történetéből.

Délután 14 órától játszóház a gyermekkönyvtárban „I. László, a lovagkirály” címmel. Eszközkészítés, lovagi torna.

XVIII/3. sz. könyvtár

Június 18. Játsszunk együtt Micimackóval. Micimackó a mesében, a játékban. Mesetérkép készítése.

Június 25. Az égigérő fa. Szerepe őseink vallásában, tárgyaik díszítésében. Égigérő fa készítése.

Pobori Ágnes felelős szerkesztő
Gujgiczter Imréné, Havas Katalin,
Hucskóné Kovács Mária, Kapuvári Zsuzsa,
Szatmári Istvánné, Szecsei Lászlóné
Vargáné Vida Emília

Felelős kiadó: Kiss Jenő főigazgató

Megjelenik havonta
Ara: 10.- FT.
Előfizetési díj egy ére 120.-Ft
Készült a FSZEK sokszorosítójában
Táskaszám: 96/164
Eng. szám: III/UHB/30/1981
ISSN 0139-1914